

УДК 811.111'276.2
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2024-93-30>

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ АНГЛІЙСЬКОГО МОРСЬКОГО СЛЕНГУ НА КУЛЬТУРУ ТА ПРОФЕСІЙНІ ВЗАЄМИНИ МОРЯКІВ

Шерстюк О. І.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри філології
Одеський національний морський університет
вул. Мечникова, 34, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-0482-2656
olusha972@gmail.com*

Ключові слова: *соціально-професійні взаємини, морська культура, морська ідентичність, морська спільнота, морський сленгізм.*

Стаття присвячена аналізу морського сленгу в англійській мові та його впливу на морську культуру і спільноту. Морський сленг в англійській мові використовується в складному мовленні моряків і співробітників морських галузей. Ця форма спеціалізованої мови має велике значення як для наукових, так і для практичних цілей. Вона відображає культурні, соціальні та професійні аспекти життя на морі й відіграє важливу роль у спілкуванні між членами екіпажу й іншими учасниками морського середовища. Однак дослідження цього виду сленгу ще не отримало належного наукового освітлення, а практичні аспекти його застосування потребують подальшого вивчення та розвитку. Дослідження спрямоване на аналіз головних рис морського сленгу в англійській мові, включаючи його походження, основні тематичні групи і специфічні вирази, які вживають моряки. Вивчення морського сленгу дає змогу глибше зрозуміти мовну культуру морського співтовариства й виявити її вплив на загальну англійську комунікацію. Проаналізовано головні тематичні групи морського сленгу на основі термінології, пов'язаної з мореплаванням, навігацією, інструментами й устаткуванням. Виявлено, що морський сленг охоплює широкий спектр тем, що віддзеркалюють професійні та побутові аспекти морського життя. Визначено походження й історичний контекст кожної тематичної групи сленгу, а також встановлено їх застосування в сучасному мореплаванні. З'ясовано, що багато неформальних відповідників морських термінів мають стародавнє походження та збереглися до сьогодні, утім деякі терміни можуть мати сучасні адаптації або нові значення. Установлено взаємозв'язок між тематичними групами морського сленгу й соціально-професійними характеристиками морських спільнот. Показано, що морський сленг не лише відтворює технічні аспекти мореплавання, а й сприяє створенню відчуття спільноти та підвищує взаємодію між моряками. Проаналізовано роль морського сленгу в спілкуванні на морі та його вплив на формування морської ідентичності й культури. Визначено, що морський сленг сприяє не лише ефективному спілкуванню та згуртованості морських спільнот, а й відіграє важливу роль у передачі традицій морської культури з покоління в покоління.

FEATURES OF THE INFLUENCE OF ENGLISH NAUTICAL SLANG ON THE CULTURE AND PROFESSIONAL RELATIONSHIPS OF SEAFARERS

Sherstiuk O. I.

*Candidate of Engineering Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philology
Odessa National Maritime University
Mechnikova str., 34, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0482-2656
olusha972@gmail.com*

Key words: *social and professional relations, maritime culture, maritime identity, maritime community, nautical slang.*

The article is devoted to the analysis of nautical slang in the English language and its influence on maritime culture and society. Nautical slang in the English language is applied in the complex speech of seafarers and employees of maritime industries. This form of specialized language is of great importance for both scientific and practical purposes. It reflects the cultural, social and professional aspects of life at sea and plays an essential role in communication between crew members and other participants in the marine environment. However, the study of this type of slang has not yet received proper scientific coverage, and the practical aspects of its use require further study and development. This study aims to analyze the main features of nautical slang in the English language, including its origins, main thematic groups and specific expressions used by seafarers. The study of nautical slang allows for a deeper understanding of the linguistic culture of the maritime community and its influence on general English-language communication. The main thematic groups of nautical slang are analyzed, based on terminology related to seafaring, navigation, tools and equipment. Nautical slang has been found to cover a wide range of topics reflecting the professional and everyday aspects of maritime life. The origin and historical context of each thematic group of slang are determined, as well as their use in modern seafaring is established. It has been found that many nautical slang terms have ancient origins and have survived to this day, however, some terms may have modern adaptations or new meanings. The relationship between the thematic groups of nautical slang and social and professional characteristics of maritime communities is established. It is shown that nautical slang not only reflects the technical aspects of seafaring, but also contributes to the creation of a sense of community and increases the interaction between seafarers. The role of nautical slang in communication at sea and its influence on the formation of maritime identity and culture are analyzed. It has been established that nautical slang contributes not only to effective communication and cohesion of maritime communities, but also plays an important role in the passing of cultural traditions from generation to generation.

Постановка проблеми. Морський сленг – це унікальна форма мовної експресії, яка виникла в морських спільнотах і має глибокі історичні корені. Він відображає не лише технічні аспекти мореплавства, а й соціальні та культурні аспекти життя на морі. Вивчення морського сленгу допомагає розкрити особливості морської культури, способи спілкування та взаємодії між членами екіпажу й іншими учасниками морського середовища.

До цього часу існує обмежена кількість наукових досліджень, присвячених морському сленгу

в англійській мові. Очевидно, що є вирази, які мають зрозумілу морську етимологію навіть для випадкового спостерігача, але немає унікальних особливостей чи шаблонів, які б виділили такі вирази в тексті як виключно морські. Існує низка корисних робіт, де обговорюють морську мову та її походження [1; 2; 3; 4], і вони будуть використані для ідентифікації та перевірки цільових виразів. У джерелі «Словник моряка» Л.А. Сміта [5] безцінним є сучасний опис термінів моряків у той час, коли вони все ще були актуальні в мор-

ському дискурсі. Л.А. Сміт мав намір створити «добре засвоєний морський словник, який був би однаково корисним і для країни, і для служби» [3]. «Походження морських термінів» Дж. Роджерса – це «госарій», який зосереджується на етимології слів, що зараз використовують моряки [1]. Р. Джо-ллі подає спеціалізований і жартівливий опис королівського військово-морського сленгу, який пропонує суттєве розуміння мови і ставлення тих, хто її використовує [2].

Отже, ці дослідження підтверджують важливість морського сленгу в англійській мові як способу комунікації та як ключового елемента морської культури. Однак багато аспектів цього явища залишаються недослідженими, включаючи його вплив на професійне спілкування, соціальну структуру морських спільнот і його зміну в сучасному світі. Ці невирішені питання становлять основу для подальших досліджень, які мають на меті розкрити більш глибокі аспекти морського сленгу та його роль у сучасному мореплаванні.

Мета й завдання статті. Метою статті є дослідження особливостей морського сленгу в англійській мові й виділення тематичних груп сленгу, що використовують моряки й інші фахівці морських галузей, а також розкриття соціокультурного та професійного значення морського сленгу, його впливу на комунікацію в морському середовищі.

Завданнями статті є такі:

1. Проаналізувати основні тематичні групи морського сленгу в англійській мові на прикладі термінології, пов'язаної з мореплаванням, навігацією, морськими інструментами й устаткуванням.

2. Визначити походження й історичний контекст кожної тематичної групи сленгу та її використання в сучасному мореплаванні.

3. Установити взаємозв'язок між тематичними групами морського сленгу й соціально-професійними характеристиками морських спільнот.

4. Проаналізувати роль морського сленгу в спілкуванні на морі та його вплив на формування морської ідентичності й культури.

Предметом дослідження є морський сленг в англійській мові.

Об'єктом дослідження є використання морського сленгу моряками й фахівцями морських галузей у процесі комунікації на морі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Моряки завжди славилися тим, що розбавляли свою мову яскравими сленговими виразами. Напевно, це пояснюється тим, що служба на флоті пов'язана з постійною небезпекою для життя й важкою роботою. Морський сленг в англійській мові з часом перетворився на усталені повсякденні вирази, його вживає практично кожен, оскільки багато слів і фраз із мови моряків уже

давно проникли в повсякденне життя. Найчастіше ми можемо спостерігати протилежне явище. Деякі слова й вирази приживаються серед моряків і набувають зовсім іншого значення, перетворюючись на морський жаргон. Вивчити морський сленг і зрозуміти вплив навколишнього світу на певні сфери життя моряка допомагає тематична класифікація морського сленгу.

Відповідно до цієї класифікації, морський сленг можна поділити на наведені нижче тематичні групи й підгрупи: міжособистісні взаємини, діяльність моряків, мореплавець і навколишній світ.

Нижче наводимо тематичну класифікацію морських сленгізмів, узятих із різних джерел [6; 7; 8; 9]:

I. Міжособистісні взаємини:

1. Повсякденні взаємини між моряками:

– *pig's ear* – термін, що означає пісуар на верхній палубі, яким користувалися моряки, які несли вахту;

– *penis machinist* – санітар;

– *shark bait* – «наживка для акули» – людина, що впала за борт;

– *eager* – підлабузник;

– *cold enough to freeze the balls off a brass monkey* – «достатньо холодно, щоб заморозити кулі (яєчка) латунної мавпи» – цей вираз використовується для позначення дуже холодних погодних умов;

– *to run the gauntlet* – «пройти крізь лад» – століття тому це сленгове словосполучення, яке означає тілесне покарання, можна було почути лише від англійських моряків. Зараз воно проникло й у звичайне життя й означає «зазнавати різкої критики»;

– *copper bottomed* – «мідне дно». За часів, коли флот був дерев'яним, підводну частину корпусу кораблів обшивали мідними пластинами для захисту від пошкоджень і наросту черепашок. Незабаром вираження *copper bottomed* стали використовувати моряки образно для вираження всього, що викликає довіру та впевненість.

2. Взаємини між моряками залежно від звання й посади:

– *above the salt* – військово-морський ранг вище матроса;

– *officer's country* – район корабля, де мешкають офіцери. Як правило, матросам заборонялося бути там, якщо вони не чергують або не виконують конкретне доручення;

– *to get aft* – «потрапити на корму» – стати офіцером, отримати командну посаду (раніше офіцери жили в кормовій частині корабля, куди матросам вхід було заборонено);

– *salt-water cowboys* – солдати морської піхоти;

– *dad* – «батько» – капітан, командир корабля;

– *shoulder board* – офіцерський погон.

3. Взаємини між надводним і підводним флотом:

– у Королівському флоті підводники вважаються особливою кастою. Тому їхній сленг відрізняється від корабельних моряків. Наприклад, коли підводники називають слово *boat* – човен, вони мають на увазі *submarine* – підводний човен, а не човен у класичному розумінні. До надводного флоту підводники ставляться дещо зневажливо, називаючи їх *targets* – цілями;

– *bubblehead* – підводник, водолаз;

– *chicken of the sea* – «морська курка» – атомний підводний човен, член команди атомного підводного човна.

Отже, соціально-професійні взаємини в морських спільнотах можуть відображатися через морський сленг у виразах, що використовуються для позначення колег або товаришів на кораблі. Такі терміни, як *“Shipmate”* (корабельник) або *“Matey”* (товариш), указують на співробітництво та дружні взаємини між моряками. Однак також можуть бути терміни, що використовують для опису конфліктів або негативних взаємин [10, с. 81]. Наприклад, *“Bilge rat”* (підпільник, неприємна особа) може використовуватися для вираження недовіри або неприязності до іншого моряка.

II. Діяльність моряків:

1. Повсякденна діяльність, побут моряків:

– *putting the Queen to bed* – «відправити Королеву спочивати, спати» означає традиційний вечірній ритуал спуску прапора Королівських ВМС;

– *All hands ahoy!* – Аврал! Усі нагору;

– *babysitter* «нянька» – есмінець, що охороняє авіаносець;

– *quick burn* – короткий перекур;

– *quiet burn* – тривалий, неквапливий перекур.

2. Звільнення й вільний час:

– *fred* або *forget me not* (незабудка) – терміни, що використовуються для позначення презерватива;

– *full cargo aboard* – «із повним вантажем на борту», у розмовній мові вживається щодо п'яної людини;

– *to drink till all is blue* – допитися до чортиків.

Таким чином, соціально-професійні характеристики морських спільнот можуть впливати на вибір сленгових термінів, пов'язаних із морською роботою. Наприклад, моряки, які працюють на рибальських суднах, можуть використовувати сленг, що відображає особливості їхньої професії: *“Deckhand”* (палубник) або *“Trawler”* (тралер). Терміни, що стосуються різних аспектів морської роботи або руху корабля, можуть бути використані для спілкування під час виконання обов'язків, наприклад, *“Hoist the sails”* (підняти вітрила) або *“Heave-ho”* (піднімати або тягнути щось

важке) указують на рухові дії на кораблі. Деякі терміни можуть також відображати стан корабля або умови на морі, що впливають на роботу екіпажу. Наприклад, *“Smooth sailing”* (гладке плавання) вказує на відсутність проблем або перешкод на шляху корабля.

III. Мореплавець і навколишній світ:

1. Їжа:

– *hammy cheesy eggy topsides* – «шинково-сирно-яєчна палуба» – сандвіч;

– *cake and wine* – «пиріг і вино» – хліб і вода (пайок арештанта);

– *chow* – їжа, жратва;

– *cockroach* – чарка джину;

– *cat beer* – «котяче пиво» – молоко.

2. Одяг та обмундирування:

– *square mainsail coat* – офіцерський сюртук;

– *everything but the captain's night shirt* – «усе, крім нічної сорочки капітана» – судно, на якому поставлені всі можливі вітрила;

fatigue dress – робочий одяг, роба.

3. Стан здоров'я, частини людського тіла:

– *afterbody* – «кормова частина судна» – частина тіла людини від пупка до п'ят;

– *sea puss* – обличчя, укрите зморшками від морських вітрів;

– *digits* – пальці.

Соціально-професійні характеристики морських спільнот також можуть впливати на сприйняття моряками навколишнього світу, що може відобразитися у виборі сленгових термінів [10, с. 82]. Наприклад, моряки з різних соціальних і професійних прошарків можуть мати різні терміни для позначення природних явищ або морських об'єктів. Терміни, пов'язані з морськими тваринами, пейзажами або явищами природи, можуть використовуватися для описування середовища, у якому моряк опиняється. Наприклад, *“Sea legs”* (морські ноги) вказує на здатність моряка відчувати себе комфортно на кораблі під час шторму або хвилястого моря. Деякі терміни можуть відображати культурні або географічні особливості певних морських регіонів [11, с. 76]. Наприклад, *“Bermuda Triangle”* (Бермудський трикутник) вказує на відомий морський регіон, пов'язаний із загадковими зникненнями кораблів і літаків.

Таким чином, морський сленг в англійській мові відображає не лише специфіку морських робіт і взаємодію між моряками, а й соціально-професійні характеристики морських спільнот, впливаючи на спосіб сприйняття навколишнього середовища та взаємини між моряками.

Морський сленг відіграє значну роль у спілкуванні на морі, значно впливає на формування морської ідентичності й культури. Основними аспектами цієї ролі є такі:

1. Ефективне спілкування. Морський сленг є засобом ефективного та швидкого спілкування на морі. Він дає змогу морякам передати складні ідеї та інструкції швидше і зрозуміліше, особливо в умовах шумного й небезпечного морського середовища.

2. Підвищення відчуття спільноти. Використання спільного мовного коду, такого як морський сленг, сприяє формуванню відчуття належності до морської спільноти. Це допомагає зміцнити взаємодію між членами екіпажу, підвищує довіру і згуртованість його.

3. Створення унікальної ідентичності. Морський сленг відіграє важливу роль у формуванні унікальної морської ідентичності. Він відокремлює моряків від інших професійних груп, створює відчуття спільної культури, яка ґрунтується на спільних досвідах, традиціях і цінностях.

4. Передача культурних знань і традицій. Через мову морського сленгу передаються не лише технічні аспекти морської роботи, а й культурні знання і традиції морської спільноти. Це допомагає зберегти й передати морську культуру з покоління в покоління.

5. Підвищення самоідентифікації. Використання морського сленгу допомагає морякам відчувати себе частиною унікальної професійної та культурної спільноти. Це сприяє підвищенню самоідентифікації як моряка й посиленню відчуття гордості за свою професію.

Отже, морський сленг відіграє важливу роль у спілкуванні на морі, сприяючи формуванню та зміцненню морської ідентичності й культури. Він є не лише засобом комунікації, а й ключовим елементом морського життя і спільноти.

Висновки й перспективи подальших розробок. У дослідженні морські сленгізми поділені на тематичні групи. Перша група – це міжособистісні стосунки, що включають повсякденні взаємини між моряками, взаємини між ними залежно від звання й посади, взаємини між надводним і підводним флотом. Друга група – трудова й повсякденна діяльність моряків і їхній вільний час. Й остання група – це мореплавець і навколишній світ, до якої належать сленгізми, пов'язані з їжею, одягом та обмундируванням, станом здоров'я та частинами людського тіла. Згідно із цією класифікацією, англійські морські сленгізми відображають не лише специфіку морської діяльності, а й соціально-професійні характеристики морських спільнот, що впливають на спосіб сприйняття навколишнього середовища і трудові відносини між моряками. Визначено, що морський сленг в англійській мові відіграє важливу роль у спілкуванні на морі, формуванні морської ідентичності й культури. Він сприяє ефективній комунікації, зміцненню відчуття спільноти й підвищенню

самоідентифікації моряків. Морський сленг також передає культурні знання і традиції морської спільноти, сприяючи збереженню цінностей і навичок через покоління. На основі отриманих висновків можна визначити кілька напрямів подальших досліджень. Одним із них є вивчення впливу морського сленгу на ефективність і безпеку роботи в морі, що може допомогти визначити роль сленгу в забезпеченні безпеки й ефективності операцій на морі. Також вивчення впливу морського сленгу на формування ідентичності моряків і їхнє самоідчуття може допомогти зрозуміти психологічні аспекти професійної ідентичності в морській спільноті. Дослідження взаємодії між моряками через мовний код може визначити нові способи покращення комунікації та підвищення ефективності роботи на кораблях. Подальше дослідження соціально-професійних характеристик морських спільнот, зокрема, у контексті використання морського сленгу може дати більш глибоке розуміння морської культури та її еволюції. Ці напрями досліджень можуть сприяти подальшому розвитку знань про морську культуру, мовну практику та соціально-професійні взаємозв'язки в морських спільнотах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rogers J. *Origins of Sea Terms*. Mystic, USA : Mystic Seaport Museum Inc., 1985. 220 p.
2. Jolly R. *Jackspeak: A guide to British Naval slang & usage*. UK : Conway; 3rd ed. edition. 2011. 544 p.
3. Smyth L.A. *The Music of the Waters. A Collection of the Sailors' Chanties or Working Songs of the Sea, of all Maritime Nations*. USA: Cornell University Library, 2009. 438 p.
4. Isil O. *When a Loose Cannon Flogs a Dead Horse There's The Devil to Pay*. Camden, Maine, USA : International Marine/Ragged Mountain Press, 1996. 154 p.
5. Smyth W.H. *The Sailor's Word Book*. London : Conway Maritime Press, 2005. 744 p.
6. Robson M. *Not Enough Room to Swing a Cat*. UK : Bloomsbury, 2018. 176 p.
7. Online Etymological Dictionary. URL: <http://www.etymonline.com>. (accessed: 05.02.2024).
8. Cutler D., Cutler T. *Dictionary of Naval Terms*. Annapolis : Naval Institute Press, 2005. 272 p.
9. Palmer J. *Jane's Dictionary of Naval Terms*. London : Macdonald and Jane's, 2010. 342 p.
10. Михайлова К.В., Книшова Я.О. Сленг як особливість комунікації в морській сфері. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету* : збірник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 32. С. 80–83.
11. Шепітько С.В., Смирнова М.С., Панова Я.Є. Лінгвоперекладацькі характеристики мор-

ської термінології. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 9. Т. 2. С. 74–77.

REFERENCES

1. Rogers, J. (1985) *Origins of Sea Terms*. Mystic, USA: Mystic Seaport Museum Inc, 220 p.
2. Jolly, R. (2011) *Jackspeak: A guide to British Naval slang & usage*. UK: Conway, 3rd ed. Edition, 544 p.
3. Smith, L.A. (2009) *The Music of the Waters. A Collection of the Sailors' Chanties or Working Songs of the Sea, of all Maritime Nations*. USA: Cornell University Library, 438 p.
4. Isil, O. (1996) *When a Loose Cannon Flogs a Dead Horse There's The Devil to Pay*. Camden, Maine, USA: International Marine/McGraw-Hill, 154 p.
5. Smyth, W.H. (2005) *The Sailor's Word Book*. London: Conway Maritime Press, 744 p.
6. Robson, M. (2018) *Not Enough Room to Swing a Cat*. UK, Bloomsbury, 176 p.
7. Online Etymological Dictionary. URL: <http://www.etymonline.com>. Accessed: 5.02.2024.
8. Cutler, D., Cutler, T. (2005) *Dictionary of Naval Terms*. Annapolis: Naval Institute Press, 272 p.
9. Palmer, J. (2010) *Jane's Dictionary of Naval Terms*. L.: Macdonald and Jane's, 342 p.
10. Mykhailova, K., Knysnova, Ya. (2020) Slenh yak osoblyvist' komunikatsiyi v mors'kiy sferi [Slang as a peculiarity of communication in the maritime sphere]. *Scientific notes of the International Humanitarian University*, Issue 32, pp. 80–83.
11. Shepitko, S.W., Smyrnova, M.S., Panova, Ya. Ye. (2019) Linhvoperekkladats'ki kharakterystyky mors'koyi terminolohiyi [Linguistic and translational characteristics of maritime terminology]. *Transcarpathian Philological Studies*, Vol. 9/2, pp. 74–77.